

Gastcolumn

Het Obama-effect

Ringo Ossewaarde

Ringo Ossewaarde is universitair docent sociologie aan de faculteit Management en Bestuur van de Universiteit Twente.

Correspondentiegegevens:

Dr. M.R.R. Ossewaarde
Universiteit Twente
Faculteit Management en Bestuur
Vakgroep Maatschappelijke Risico's en Veiligheid
Postbus 217
7500 AE Enschede

De sociale wetenschappen zitten vol met effecten. Het Matteüs-effect, bijvoorbeeld, refereert aan het tragische verschijnsel dat de bezittende middenklasse via allerlei sociaal beleid gegeven zal worden en dat, via datzelfde beleid, de gedomineerde klassen ook het beetje dat ze hebben, zal worden ontnomen. Sinds kort hebben wetenschappers er een nieuw effect bij gekregen: het Obama-effect. Dit effect duidt erop dat de middenklasse, die wat zij heeft dreigt te verliezen of al heeft verloren door falend beleid dan wel witteboordencriminaliteit, wordt gered van haar ondergang, opdat zij zal behouden wat zij heeft vergaard. Het Obama-effect is een fenomeen dat zich voordoet na de sociale constructie van de kredietcrisis. Omdat de kredietcrisis wereldwijd de comfortabele bestaansvoorwaarden en levenskansen van de middenklasse onzeker maakt, worden beleidsmatig reddingsboeien uitgeworpen. Het Obama-effect is in deze betekenis een signaal van hoop voor de angstige kleinburger.

Hoewel het Obama-effect een wereldwijde strekking heeft, wordt Obama zelf niet noodzakelijkerwijs gezien als de geglobaliseerde hoeder van de middenklasse. In de stammen van Kenia wordt Obama toegeëigend als een van de hunnen. In Engeland is hij

de supporter van West Ham United. Ahmadinejad gaf zijn felicitaties en de despoot hoopte dat US Foreign Policy nu het recht zou verliezen en Israël zou laten vallen. In de Verenigde Staten wordt Obama niet in de laatste plaats door de gekleurde minderheden gezien als de nieuwe Mozes, die een racistische wereld zal ontdoen van haar Matteüs-effecten. Deze charismatische verlosser zal de vernederden en vertrapten bevrijden van de witteboordencriminel en andere fatsoenlijke plundersaars die hun huizen, rechten, sociaal kapitaaltje, en stemmen ontnemen; die hen klein en koest houden. Immers, van wie had Amerika's wereldwijde humanitaire oorlogspolitiek nu daadwerkelijk de levens genomen? Wiens pensioenen gingen verloren in het Enron-schandaal? En wie verloren hun huizen in de kredietcrisis? En wie koopt hun huizen weer op? Met Obama is een nieuw Jeruzalem in aanbouw!

De Dow Jones daalde dan ook verder na zijn uitverkiezing. In het beloofde land worden immers de effectenhandelaren uit de synagogen gegooid. Was Obama niet gewoon een socialist in driedelig kostuum? In Europa was Obama nadrukkelijk de gewenste kandidaat. In de publieke opinie wordt zijn uitverkiezing gezien als een historisch besluit van

Ringo Ossewaarde Het Obama-effect

het Amerikaanse volk dat de mogelijkheid opent voor de ontwikkeling van een alternatieve, meer gedachtevolle toekomst. Dit moet dan een toekomst worden waarin meer ruimte wordt geboden voor hoop en dat in huidige tijden van wanhoop. In het oostelijke deel van Europa wordt nu volop honger geleden en velen worden onderdrukt. Obama's nieuwe wereld is er één van bevrijding, eentje die breekt met de reïfificaties, betuttelingen en symbolische dominantie van het oude heerschap. Ook in Nederland is die zucht naar politieke en culturele vernieuwing merkbaar. Velen waren gehypnotiseerd door hun Obama, die uit Amerika hun het manna komt brengen.

In deze dronkenschap van crisis, euforie en angst blijft, tragisch genoeg, voorlopig onbesproken dat juist ook onder Obama het Matteüs-effect in stand zal blijven, en welke intellectuele bijdrage

de sociale wetenschappers, met hun eigen veronderstellingen, concepten en methoden, hieraan gaan leveren. Immers, als het Obama-effect in werking treedt, dan zal door nieuw sociaal beleid de middenklasse worden gered van haar ondergang, zonder dat het gedrag of de levenswijze van die klasse ter discussie wordt gesteld of terzijde wordt geschoven. Niets minder dan de puinhopen van acht jaar Bush liggen ten grondslag aan het Obama-effect, dat geen radicale vernieuwing van politiek en wetenschap brengt, maar reparatie van de middenklasse realiseert. Het is nu wachten op de ontzuivering van de gedomineerde klassen, de ontzuivering uit hun euforie. Dit is een gevaarlijk doch boeiend moment dat sociale wetenschappers vooral dwingt om waakzaam te blijven.